

Örökzöld Budapest

Dr. Bodnár László

2023

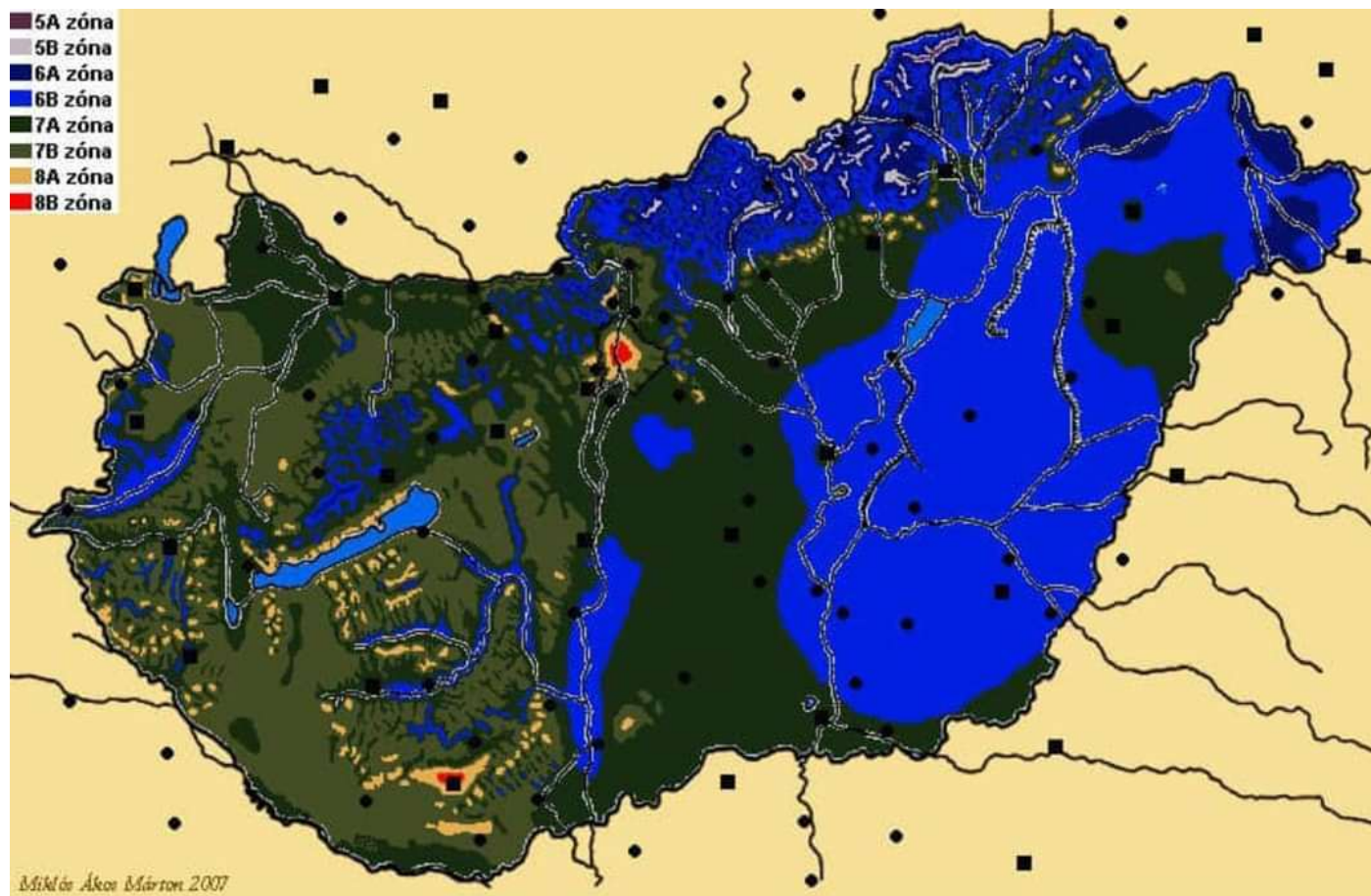
Bevezetés

- Dr. Bodnár László vagyok, az örökzöld, mediterrán növények nagy kedvelője.
- Továbbá, tősgyökeres budapesti, születésem óta itt élek, itt is nőttem fel.
- A belvárost, mondhatni, úgy ismerem, mint a tenyerem.
- A jelen anyag célja, hogy felhívjam a figyelmet arra, hogyan tehetjük városunkat **üdébbé, színesebbé, változatosabbá** – ami a növényvilágot illeti.
- Jelen anyagban bemutatok pár mediterrán növényt, amely Magyarországon is megél, azonban mégsem annyira ismert.
- Ezen növények örökzöldek, üde színfoltjai lehetnek városunknak, feldobják a már unalomig ismert hársfák, nyugati ostorfák, kőrisfák, tuják tengerét.

Budapest, mint egyedi mikroklima

- A bemutatóban megtalálható növényekre jellemző, hogy bár főleg a mediterrán vidékeken ismertek, bizonyos mértékű fagyot is kibírnak. A legtöbb stabilan ellenáll a $-10-15\text{ °C}$ -nak, egyesek pedig $-20-25\text{ °C}$ körül is túlélnek.
- Ezen növények megélését nagyban segíti Budapesten, főleg a belvárosban az a tény, hogy Budapest egy ún. „**hősziget**”.
- Ez azt jelenti, hogy az ország többi pontjához képest Budapesten, főleg a belvárosban **mindig melegebb van $3-6\text{ °C}$ -kal.**
- Ennek oka a rengeteg fűtött épület; a nagy mennyiségű szilárd anyag, amely a napsütést is visszaveri, illetve, a melegét tárolja, később (éjjel) sugározza vissza.
- És bár nem kellemes, hogy rengeteg az autó, busz, viszont a sok jármű motorjának melege is hozzájárul ehhez, bármilyen hihetetlen is.
- Budapest belvárosa tehát egyértelműen alkalmas arra, hogy a későbbiekben bemutatott növények díszítsék köztereinket.

Magyarország USDA-zónák szerinti térképe

Magyarország USDA-zónák szerinti térképe

- Az előző dián szereplő térkép 2007-ben készült, az eltelt 16-17 évben pedig csak melegedett a klíma. Az átlag a 7A-7B zóna, amely meleg nyárral és hűvösebb téllal jellemző.
- Jól látható, hogy Magyarországon viszont **2 olyan terület van**, amely **8B zóna** szerinti értékeket mutat, ez **Budapest és Pécs**. A 8B zóna egy **mediterrán tengerparthoz közeli klímát jelent**, forró nyárral és érezhetően melegebb téllal, mint az ország nagyjára jellemző 7A-7B zóna.
- Pécs a Mecsek kedvező elhelyezkedése miatt, mely észak felől véd, Budapest pedig a már említett **hősziget jellege** miatt.
- A jelen anyagban szereplő növények egyébként téli csapadékvédelemmel az ország nagy részére jellemző 7A-7B-zónákban is megélnek, azonban a Budapestre is jellemző 8A-8B zónában még csapadékvédelmet sem igényelnek. Saját megfigyelésem is megerősíti, hogy Budapest belvárosában mindig érezhetően melegebb van, gyakran a hó sem marad meg.

Kínai kenderpálma (Trachycarpus fortunei)

Az első javasolt növény a kínai kenderpálma.

Fagytűrése -17 °C, USDA-zóna: 8A-tól felfelé.

A „legyezőpalmák” közül a leginkább ellenálló. A kezdő borítón nem véletlenül egy havas képet választottam. Budapest belvárosában a jó fagytűrése mellé egy melegebb mikroklímát és szélvédettebb helyet is tudnánk ezeknek a pálmáknak biztosítani.

Ez a növény kellemes mediterrán hangulatot ad, tapasztalatom szerint igencsak szokott tetszeni az embereknek.

Idén az ausztriai Pándorfaluban (Parndorf) telepítettek a bevásárlóközpont területén nagyjából 12 db-ot.

Saját megfigyeléseim alapján Budapesten elég népszerű, van rá igény, csatolok fényképeket. Viszont, sajnos csak cserepes növényként tartják, pedig nyugodtan ki lehetne ültetni.

Balaton-felvidéken viszont talákoztam pár kiültetett példánnyal.

Gozsdu Udvar

Erzsébet körút / Kossuth tér

Kínai kenderpálma (*Trachycarpus fortunei*)

- Budapest belvárosában tehát nyugodtan ültethető a kínai kenderpálma.
- Legutóbb a Mikszáth Kálmán téren fedeztem fel egyet, szép példány, szépen fejlődik.
- Egyelőre magánkertekben népszerűbb Magyarországon, mint köztéren.
- De, pl.: Sopronban már van kiültetve belőle egy kis fasor.

Ausztria, Parndorf Bevásárlóközpont „mediterrán szigete” (nem én vagyok a képen)

A bécsi éghajlat sem rosszabb, mint a budapesti. ☺

Kínai kenderpálma (*Trachycarpus fortunei*)

- Budapesthez hasonló klímájú (USDA 8A-8B) a svájci **Locarno** és **Lugano** városa és környéke; a mellékelt kép is Svájcban származik.
- Ez a pálma annyira népszerű, hogy még Kanadában is ültetik az ország nyugati részén, mivel ott az óceán miatt nincsenek olyan kemény (-20 °C körüli) telek, mint az ország többi részén.
- <https://dailyhive.com/vancouver/vancouver-palm-trees-planting>

Örökzöld magnólia (magnolia grandiflora)

Második javaslatom az **örökzöld magnólia**.

Gyönyörű, fényes levelei, virágzáskor pedig illatos, fehér levelei díszítené köztereinket.

Ugyanolyan fává fejlődik, mint a többi fa.

Fagytűrése -25 °C (USDA 7A-tól felfelé)

Ez a növény mindenféle védelem nélkül megél Magyarországon is.

Javaslatom, hogy a már unalomig ültetett hársfa, nyugati ostorfa, kőrisfák helyett időnként örökzöld magnóliát is lehet ültetni.

Nagy előnye, hogy munkát is megtakarít, hiszen ősszel nem hullatja lombját, így az év minden szakában gyönyörködtet minket.

Örökzöld magnólia

Ezt a kiültetett példányt Balassagyarmat főterén magam fényképeztem idén (2023).

A Google-utcakép alapján több éve kiültetett.

Úgy vélem, ha ilyen szépen fejlődik a nógrádi, köztudottan hűvösebb éghajlaton (amellett, hogy Balassagyarmat kevésbé hősziget-jellegű), akkor Budapesten is méltó helye lenne, figyelembe véve a mikroklimatikus viszonyokat is.

Budapesten legutóbb közterületen kiültetett példányt szintén a Mikszáth téren fedeztem fel, a korábban említett kínai kenderpálma szomszédjaként.

További szép példányok megtalálhatók a Váci út 185. szám alatti Nexon Irodaház előtt és a dorogi Zrínyi Ilona Általános Iskola udvarán.

Pompás jukka (yucca gloriosa), tőrlevelelű pálmaliliom (yucca aloifolia)

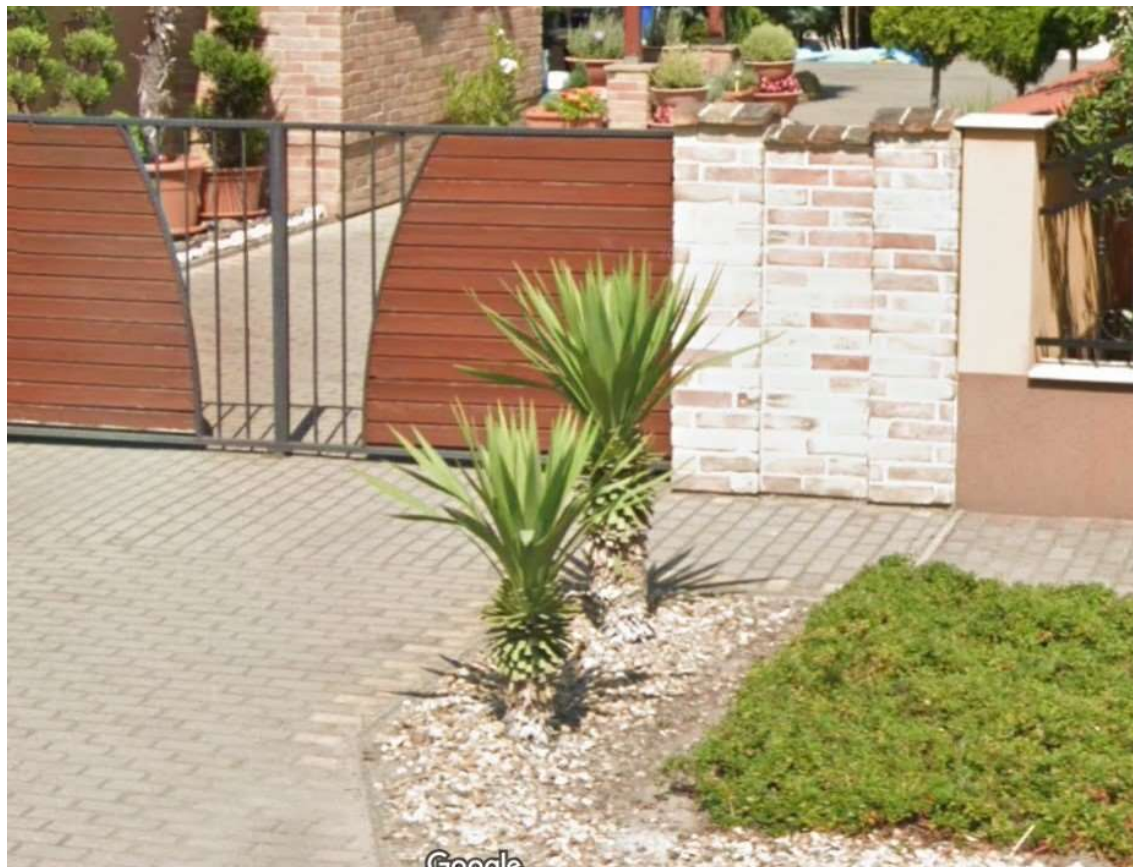
A harmadik növényjavaslat a pompás jukka, illetve a tőrlevelű pálmaliliom.

Jukka már nem olyan ismeretlen a budapesti utcakép kapcsán, mint az előző kettő növény.

Rengeteg helyen található jukka Budapesten, viszont ez a fajta a yucca filamentosa.

Jellegzetessége, hogy a levelek szélén mintegy cérna, fonál képződik. Maga a növény bokrosodik, burjánzik, gyomszerűen. Törzset nem növeszt.

Az általam javasolt **yucca gloriosa**, illetve, **yucca aloifolia** **-26 °C-ig** teljesen jól viseli a telet, rövid ideig még hidegebbet is kibír. Törzset növeszt, ezáltal, egy mini pálmafához hasonló növény fejlődik ki.

A **yucca gloriosa** és az **aloifolia** közti különbség főként abban áll, hogy a gloriosa a virágzást követően a meglévő törzsön új ágat növeszt, így elágazik, az aloifolia a virágzást követően nem ágazik el, hanem ugyanazon törzs növekszik tovább, új törzset a tőről, a földről növeszt.

De, ez az apróság nem von le abból a szépségből, amelyet ez a növény ad.

Ez a két jukka a rendezettséget sugallja, mivel nem burjánzik úgy, mint a Budapesten gyakori filamentosa rokona.

Köszönöm a figyelmet!

Dr. Bodnár László

2023

Remélem, javaslatom elnyerte tetszésüket!